

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

60-2

100 Státní archeologický ústav 100 let moderní archeologie v českých zemích

BRNO 2019

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 60
Volume 60

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Lumír Poláček

Redakční rada
Editorial board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Ruttikay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Rudolf Procházka, Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Hedvika Břínková, Zdenka Kosarová, Šárka Krupičková, Olga Lečbychová,
Zuzana Loskotová, Ladislav Nejman, Zdeňka Pavková, Rudolf Procházka,
Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela, Šimon Ungerman

Technická redakce, sazba
Executive Editors, Typography

Azu design, s. r. o.

Software
Software

Adobe InDesign CC

Fotografie na obálce
Cover Photography

Litovel, Masarykova ulice. Keramická plastika koníčka (obr. 67, str. 282).
Litovel, Masarykova Street. Ceramic sculpture of a horse (Fig. 67, Pg. 282).

Adresa redakce
Address

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i.
Čechyňská 363/19
602 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@arub.cz
Internet: <http://www.arub.cz/prehled-vyzkumu.html>

Tisk
Print

Azu design, s. r. o.
Bayerova 805/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250 (Print)
ISSN 2571-0605 (Online)
MK ČR E 18648
Vychází dvakrát ročně
Vydáno v Brně roku 2019
Náklad 400 ks

Časopis je uveden na Seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.
Časopis je uveden v citační databázi SCOPUS a na seznamu vědeckých časopisů ERIH PLUS.
Copyright ©2019 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i., and the authors.

v Senetářově se zcela výjimečně podařilo zachytit na profilech rýh sledy komunikačních navážek s nejstarším datováním od cca 13.–14. století až po 16. století. Jednalo se o dva profily (WGS-84: P1 – 49.3546489N, 16.8045231E; P2 – 49.3546644N, 16.8029244E) před domy č. p. 35 a 140. Je to informace, která nás jen utvrzuje o vrcholně středověkém založení obce na bývalém holštejnském panství s původním centrem v Jedovnicích, které byly ze Senetářova dostupné přes Kotvrdovice, kde se nacházela tvrz (Belcredi 2006, 21, obr. 3). Obec Senetářov byla založena na východní straně panství společně s Krásenskem a Kulířovem.

Z mladších aktivit, spojených s podomáckou výrobou v 19.–20. století, byly ještě v Senetářově doloženy koncentrace odpadu z výroby knoflíků z perleti u domů č. p. 8, 33, 50, 135 a 220, který pravděpodobně dokumentuje produkci perleťářských dílen, pracujících souběžně s továrnou na výrobu knoflíků, založenou v Senetářově Alfonsem Tomkem (Tománkem?) v 70. letech 19. století (Gottwald 1972, 6; Obůrková 2015, 19).

Petr Kos

Literatura

Belcredi, L. 2006: *Bystřec. O založení, životě a zániku středověké vsi. Archeologický výzkum zaniklé středověké vsi na Dražanské vrchovině 1975–2005.* Brno: Muzejní a vlastivědná společnost, Moravské zemské muzeum.

Gottwald, K. 1972: Perleťářství na Dražansku. *Vlastivědné zprávy Adamova* 16(1), 6–8.

Obůrková, I. 2015: *Perleťářství v Předíně do roku 1950* [online]. Rkp. bakalářské práce. Masarykova univerzita, Pedagogická fakulta. Katedra historie. Uloženo: Archiv závěrečných prací Masarykovy univerzity [cit. 2019-06-27]. Dostupné z <https://is.muni.cz/th/crhh2>.

Resumé

Senetářov (Bez. Blansko). Innenbereich der Gemeinde. Mittelalter, Neuzeit. Dorf. Rettungsgrabung.

SLATINICE (OKR. OLMOUC)

„Trávníky“, parc. č. 615/137, 615/138 a 615/139. Doba hradištní. Sídliště. Záchraný výzkum.

Ve dnech 12. března až 23. května 2018 byl proveden záchraný archeologický výzkum při stavbě „Odebrání ornice a zpevnění podkladu pro přístupovou cestu k pozemkům, k. ú. Slatinice na Hané, okr.

Olomouc“. Na dotčené ploše o výměře téměř 2000 m², situované východně od stávající průmyslové zóny v poloze „Trávníky“ (ZM ČR 1:10000, list 24-22-22, 337:285, 338:285, 338:287, 341:287, 341:291, 337:291, 337:296, 337:295, 337:287), bylo odkryto a zdokumentováno celkem 21 objektů, které významně rozšiřují naše dosavadní poznatky o protohistorickém a raně středověkém osídlení místa.

Nejmladší komponentu osídlení místa tvoří čtyři objekty, v tomto případě zpravidla rozměrná obilná síla, která na základě sporadické keramiky a fragmentů žernovu spojujeme se Slovy předvelkomoravského až velkomoravského horizontu.

Pavel Fojtík

Resumé

Slatinice (Bez. Olomouc). „Trávníky“, Parc. Nr. 615/137, 615/138 und 615/139. Burgwallzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

STARÉ MĚSTO (K. Ú. STARÉ MĚSTO U UHERSKÉHO HRADIŠTĚ, OKR. UHERSKÉ HRADIŠTĚ)

Ulice Na Valech, lokalita „Na Valách“, parc. č. 2423/38. Raný středověk (9.–10. století). Hradiště. Záchraný výzkum.

Záchraný výzkum na ploše nálezově velmi významné lokality „Na Valách“ (ulice Na Valech) z období raného středověku byl pracovníky Centra slovanské archeologie Moravského zemského muzea realizován v měsících květnu až červenci 2018. Byl prováděn na ploše dosud nezastavěné zahrady, na mírně svažitém terénu severně od památníku Velké Moravy se základy kostela z poloviny 9. století. Výzkum byl vyvolán záměrem vlastníka pozemku vybudovat zde nový rodinný dům. V jižní části zmíněné zahrady byly přítomny v 30. letech 20. století objeveny kostrové hroby, které náležely k rozsáhlé raně středověké nekropoli zkoumané již v té době na jiném místě A. Zelnítem a poté zejména V. Hrubým. (Hrubý 1955; 1955a, 265–306, Galuška 2013, 174–203). Z toho důvodu se jevila jako velmi pravděpodobná možnost, že by se i v severní polovině zahrady mohly nacházet hroby, a to tím spíše, že další hroby byly odkryty také západně, v místech vozovky a sousedního domu.

V průběhu terénního výzkumu byla prozkoumána plocha o rozměrech 11 × 11 m (obr. 83). Byly na ní zaznamenány recentní zásahy související s výsadbou stromů a okrasných dřevin, případně s jejich likvidací. Na celé ploše – s přesahem i mimo rámec výzku-

mu – byly odkryty a prozkoumány 24 hroby (obr. 84, 85), z nichž některé byly narušeny zmíněnými recentními zásahy. V hrobech bylo nalezeno 25 pohřbů, přičemž ovšem v jednom hrobu scházely jakékoliv stopy po přítomnosti skeletu (symbolický hrob?), v dalším byly pochovány jen dolní končetiny, naopak v jiných hrobech byli současně uloženi tři, resp. dva jedinci. Orientace hrobů byla velmi různorodá, poblíž sebe ležely zcela opačně orientované pohřby, tedy Z–V, V–Z, ale i S–J nebo J–S. Podobně různorodé bylo uložení kosterních pozůstatků. „Klasické“ polohy nznak s nataženými dolními a horními končetinami se nacházely v menšině, naopak časté byly polohy anomální (na břichu, více či méně skrčené atd.). Pozornost zaslouží hrobová jáma, v níž dole na zádech ležela kostra muže, na ní v poloze na břichu, tedy čelo na čelu, spočívala kostra ženy (obr. 83), nebo jiný hrob se dvěma opačně orientovanými skelety. Zmíněné anomálie budou předmětem komplexního výzkumu. Mezi nálezy se v hrobech objevily nožíky, jednoduché náušnice, gombíky ze skupiny veligradského šperku a keramické nádoby typické pro staroměstskou oblast. Za výjimečný lze považovat hrob, v němž zemřelý muž – velmož – spočíval ve velké deskové rakvi spojené zdvojenými pásy železných kování, na nohou měl železné ostruhy, u pasu pozůstatky opasku s nožem.

Můžeme konstatovat, že plocha zkoumaná v létě roku 2018 leží na samém severním okraji nejrozsáh-

lejšího pohřebiště z doby Velké Moravy a že obsahuje hroby, z nichž se nemalá část vymyká představě běžného pohřebního ritu u starých Slovanů 9. až 10. století. Konstatovala to i komise konaná na lokalitě 13. června 2018 (obr 4).

Luděk Galuška, Jakub Langr

Literatura

Hrubý, V. 1955: *Staré Město. Velkomoravské pohřebiště „Na valách“*. Praha: Nakladatelství Československé akademie věd.

Hrubý, V. 1955a: *Základy kostela na staroslovanském pohřebišti ve Starém Městě „Na valách“*. Předběžná studie. *Památky archeologické* XLVI, 265–306.

Galuška, L. 2013: *Hledání původu. Od avarských bronzů ke zlatu Velké Moravy*. Brno: Moravské zemské muzeum.

Resumé

Staré Město (Kat. Staré Město u Uherského Hradiště, Bez. Uherské Hradiště), Na Valách-Straße, Parz. Nr. 2423/38. Frühmittelalter (9. bis 10. Jahrhundert). Die Begräbnisstätte. Rettungsgrabung.

Obr. 83. Staré Město. Poloha zkoumané plochy v ulici Na Valech (tmavě), vpravo dole památník Velké Moravy.

Abb. 83. Staré Město. Lage der Grabungsfläche in der Na Valech-Straße (dunkel), rechts unten das Memorial Großmährens.

Obr. 84. Staré Město, Na Valech. Detail hrobu 4/2018. Foto J. Langr.

Abb. 84. Staré Město. Na Valech-Straße. Detailaufnahme des Grabes 4/2018. Photo J. Langr.

Obr. 85. Staré Město, ulice Na Valech. Hrob dvou jedinců 9/2018. Foto J. Langr.

Abb. 85. Staré Město. Na Valech-Straße. Das Grab zweier Individuen Nr. 9/2018. Photo J. Langr.

Obr. 86. Staré Město, ulice Na Valech. Z jednání odborné komise dne 13. června 2018. Foto J. Langr.

Abb. 86. Staré Město. Na Valech-Straße. Sitzung des Expertenausschusses, 13. Juni 2018. Photo J. Langr.

SYROVICE (OKR. BRNO-VENKOV)

„Klínek“. Mladší doba hradištní? Pohřebiště. Záchraný výzkum.

Při stavbě plynovodní přípojky k domu p. Kolaříka byl na křižovatce polních cest narušen kostrový hrob. Místo nálezů je možné určit na ZM ČR 1 : 10 000, list 24-34-19, koordináty 159/207 mm od Z/J s. č. Kostrový hrob se nacházel ve dně výkopu, narušena byla lebka a zuby bagru bylo vytaženo několik kostí. S ohledem na šířku výkopu (0,6 m) a skutečnost, že větší část hrobu zabíhala do profilu, byla situace očištěna, částečně vypreparována, zdokumentována a následně přikryta geotextilií a pod dohledem zasypána. S ohledem na orientaci hrobu (V–Z), absenci nálezů a další hroby z mladohradištního období zjištěné nedaleko (Belcredi a kol. 1989, 177–178) je možné předpokládat u hrobu stejnou dataci. Další hrob (zásyp v profilu, kostra neporušena) byl zjištěn o přibližně 4 m dále. Také u něj proběhla pouze dokumentace a zaměření situace.

Ivan Čižmář

Literatura

Belcredi, L. a kol. 1989: *Archeologické lokality a nálezy okresu Brno-venkov*. Brno: Okresní muzeum Brno-venkov.

Resumé

Syrovce (Bez. Brno-venkov). Jungburgwallzeit? Gräberfeld. Rettungsgrabung.